Ciklas „Darbo apmokėjimo sistemos parengimas įmonėje“ (4)

Darbdavio PAREIGA TEIKTI INFORMACIJĄ apie darbo užmokestį valstybinėms institucijoms ir darbuotojų atstovams

Vaidotas DAUSKURDAS
Konsultantas ekspertas

◆Vasarai ir atostogų sezonui pasibaigus metas grįžti prie darbų. Vienas tokių, kuris neišvengiamas visoms įmonėms, – naujosios Darbo apmokėjimo sistemos parengimas. Priminsiu: Darbo kodekso pakeitimai, kuriais nustatoma, kad kiekvienas darbdavys privalės pasirengti, su darbuotojų atstovais suderinti ir patvirtinti Darbo apmokėjimo sistemą ar bent jau atitinkamai koreguoti esamą, įsigalios 2027 m. sausio 1 d. Ir nors, atrodytų, laiko iki metų pabaigos dar yra, vertinant darbų, kuriuos būtina atlikti siekiant įgyvendinti naujai patvirtintus reikalavimus, apimtis ir jų pobūdį, jau pats laikas pradėti rengti šį dokumentą. Atidėjus šį darbą vėlesniam laikotarpiui, to padaryti laiku galima ir nesuspėti.

Ankstesnėse šio ciklo dalyse aptarėme svarbiausius Darbo pamokėjimo sistemos parengimo etapus. Šioje dalyje apžvelgsime, kokią informaciją apie darbuotojams apskaičiuotą ir išmokėtą darbo užmokestį, vadovaudamiesi šia sistema, darbdaviai privalės teikti valstybinėms institucijoms, o kokią – patiems darbuotojams, nes, rengiant Darbo apmokėjimo sistemą, verta atkreipti dėmesį ir į šią būsimą prievolę ir pasirengti ją įgyvendinti.

Pradėkime nuo to, kad esminės nuostatos, kokią informaciją ir kam darbdaviai privalės teikti, aptariama Darbo kodekso (toliau – ir DK) 23 straipsnyje, o tiksliau, – šio straipsnio redakcijoje, įsigaliosiančioje nuo 2027 m. sausio 1 d. Kitaip tariant, šioje publikacijoje aptariamos nuostatos, o tuo pačiu ir darbdaviams taikomos prievolės įsigalios kitų metų pradžioje.

Minėta DK nuostata numato, kad darbdaviai atitinkamus duomenis privalės teiks Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir SODRA) bei įmonės darbuotojų atstovams.

> „Nuo 2027 metų pradžios darbdaviai kas mėnesį privalės teikti SODRAI duomenis apie darbuotojų darbo užmokestį, darbo laiką ir įmonės darbo apmokėjimo sistemoje nurodytą pareigybės grupę.

INFORMACIJA, TEIKTINA „SODRAI“

DK numato, kad nuo kitų metų pradžios **darbdaviai kas mėnesį privalės teikti SODRAI duomenis** apie: 1) ***darbuotojų darbo užmokestį***, 2) ***darbo laiką*** ir 3) darbovietės ar darbdavio įmonės ***darbo apmokėjimo sistemoje nurodytą pareigybės grupę***. Pažymėtina, kad, pagal DK, SODRA savo ruožtu šiuos duomenis teiks Valstybinei darbo inspekcijai ir Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai.

SODRA, iš darbdavių gavusi minėtus duomenis, taip pat privalės:

1) kas mėnesį apskaičiuoti:

a) ***kiekvieno darbuotojo vidutinį valandinį mėnesio darbo užmokestį*** ir

b) ***visų darbdavio darbuotojų vidutinį valandinį mėnesio darbo užmokestį pagal lytį toje pačioje pareigybių grupėje;***

2) kasmet apskaičiuoti:

a) kiekvieno darbuotojo metinį darbo užmokestį,

b) metų vidutinį valandinį darbo užmokestį,

c) visų darbdavio darbuotojų vidutinį metinį darbo užmokestį ir

d) metų vidutinį valandinį darbo užmokestį pagal lytį toje pačioje pareigybių grupėje.

Taip pat numatyta, kad SODRA kas trejus metus apskaičiuos darbdavių, turinčių nuo 100 iki 249 apdraustųjų asmenų, ir kasmet – darbdavių, kurių apdraustųjų asmenų skaičius – 250 ar daugiau, **praėjusių kalendorinių metų rodiklius**:

1) vyrų ir moterų darbo užmokesčio atotrūkį;

2) vyrų ir moterų darbo užmokesčio atotrūkį, įvertinus papildomą darbo užmokestį;

3) vyrų ir moterų darbo užmokesčio medianų atotrūkį;

4) vyrų ir moterų darbo užmokesčio medianų atotrūkį, įvertinus papildomą darbo užmokestį;

5) vyrų ir moterų, gaunančių papildomą darbo užmokestį, dalį;

6) vyrų ir moterų dalį kiekviename darbo užmokesčio kvartilyje;

7) vyrų ir moterų darbo užmokesčio atotrūkį pagal bazinį (tarifinį) darbo užmokestį ir papildomą darbo užmokestį pagal pareigybių grupes.

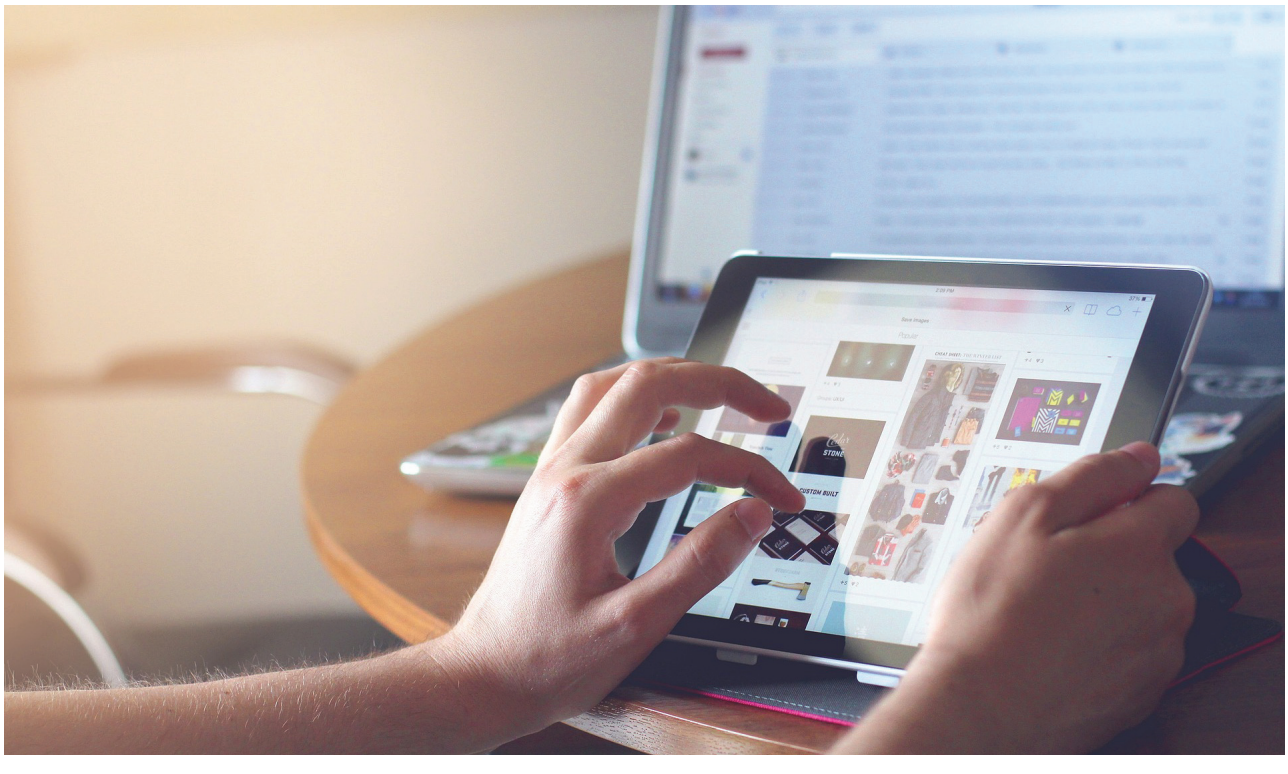
Šiuos paminėtus rodiklius analogišku dažnumu (apskaičiuojamus kas mėnesį – kiekvieną mėnesį, o apskaičiuojamus kasmet – kiekvienais metais) **SODRA pateiks darbdaviams**. Be to, SODRA **duomenis apie šiuos rodiklius teiks Valstybinei darbo inspekcijai ir Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai**. Be to, planuojama, kad kas mėnesį SODRA viešai skelbs darbdavių, turinčių ne mažiau kaip 8 darbuotojus (daugiau negu 3 moteris ir daugiau negu 3 vyrus), darbuotojų vyrų ir darbuotojų moterų valandinį vidutinį darbo užmokestį.

Tiesa, aptariamus duomenis SODRA pradės viešai skelbti dar negreitai. Numatoma, kad pirmieji duomenys (rodikliai) turėtų būti skelbiami iki 2028 m. kovo 1 d., o kai kurie darbdaviai šiuos rodiklius skelbs tik iki 2031 m. kovo 1 d. Kokių darbdavių duomenys ir kada bus pirmą kartą paskelbti, priklausys nuo pas tą darbdavį dirbančių darbuotojų skaičiaus.

„Valstybinė darbo inspekcija ar Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, vertindamos bet kokius darbuotojų vyrų ir darbuotojų moterų darbo užmokesčio skirtumus, turės teisę kelti reikalavimus darbdaviams pateikti paaiškinimą.

INFORMACIJOS TEIKIMAS DARBUOTOJAMS AR JŲ ATSTOVAMS

Savo ruožtu darbdaviai **per vieną mėnesį nuo duomenų apie minėtus praėjusių kalendorinių metų rodiklius gavimo iš SODROS dienos** turės darbuotojų atstovams ir darbuotojams pateikti duomenis apie darbuotojų vyrų ir darbuotojų moterų darbo užmokesčio atotrūkį pagal bazinį (tarifinį) darbo užmokestį ir papildomą darbo užmokestį, juos skirstant pagal pareigybių grupes, kuriose yra daugiau kaip du kurios nors lyties darbuotojai.

Atkreiptinas dėmesys, kad Valstybinė darbo inspekcija ar Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, gavusios atitinkamus duomenis, taip pat vertins, ar nėra nepagrįstų neatitikimų tarp tos pačios pareigybių grupės darbuotojų darbo užmokesčio, ar nėra jokio darbuotojų vyrų ir darbuotojų moterų darbo užmokesčio skirtumo ir, jei kils klausimų, turės teisę teikti reikalavimus darbdaviams pateikti paaiškinimą. Numatyta, kad darbdavys tokius paaiškinimus turės pateikti per minėtų tarnybų nustatytą terminą, bet **ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo prašymo pateikti paaiškinimus gavimo dienos**.

Dar vienas reikalavimas, susijęs su aptariamos informacijos pateikimu darbuotoju atstovams, – darbdaviai, kurių vidutinis darbuotojų skaičius – daugiau kaip dvidešimt, pareikalavus darbo tarybai, o jeigu jos nėra, – darbdavio lygmeniu veikiančiai profesinei sąjungai, **privalės teikti bent kartą per metus atnaujinamą informaciją apie darbuotojų (išskyrus vadovaujamas pareigas einančius darbuotojus) vidutinį darbo užmokestį pagal pareigybių grupes ir lytį, jeigu pareigybių grupėje yra daugiau kaip 2 darbuotojai**, taip pat kitus duomenis, kuriuos teikti darbdavius įpareigos įstatymai, kolektyvinės sutartys, darbdavio ir

darbo tarybos susitarimai. Šie duomenys turės būti teikiami nuasmeninti.

Reikėtų pabrėžti dar vieną DK nuostatą: jeigu darbdaviui pateikus iš SODROS gautus duomenis darbuotojų atstovams pastariesiems kils neaiškumų ir jie pateiks reikalavimą paaiškinti tam tikras nuostatas, darbdaviai tokį paaiškinimą turės pateikti darbuotojų atstovams per protingą terminą, bet **ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo pateikti paaiškinimus gavimo dienos.**

Tuo pačiu norėtųsi pažymėti, kad pirmiau aptartų duomenų rinkimo, apskaičiavimo, teikimo SODRAI bei jų skelbimo tvarka buvo patvirtinta socialinės apsaugos ir darbo ministro 2026 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. A1-433 „Dėl Informacijos apie darbuotojus rinkimo bei skelbimo, siekiant įgyvendinti jų teisę į teisingą darbo apmokėjimą, ir bendro darbo užmokesčio vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Su šiuo įsakymu galima susipažinti UAB „Pačiolis“ leidžiamame sąvade „Darbo santykiai ir darbo ginčai“.

Pagal LR darbo kodeksą kiekviena įmonė privalo pasirengti ir pasitvirtinti Darbo apmokėjimo sistemą iki š. m. gruodžio 31 d.

LIKO MAŽIAU NEI 3 MĖNESIAI!

Valstybinė darbo inspekcija jau siunčia įmonėms klausimynus dėl Darbo apmokėjimo sistemos, o nuo 2027 m. sausio šiais klausimais numato pradėti tikrinti įmones.

skirta ĮMONEI

Kokybiškai parengti arba pertvarkyti Darbo apmokėjimo sistemą galite pasinaudoję specialiu elektroniniu produktu –

DARBO APMOKĖJIMO SISTEMA ĮMONĖJE

PRAKTINIS PARENGIMO VADOVAS

Šiuo produktu jau pasinaudojo beveik 1 000 Lietuvos įmonių! PASINAUDOKITE IR JŪS!

PRODUKTO KAINA – 158 € (su PVM).

Norėdami įsigyti produktą, sumokėkite jo kainą į UAB „Pačiolio prekyba“ (į. k. 300807502) a.s. LT347044060005977111 AB SEB banke. Mokėjimo nurodyme įrašykite **prekės kodą** (*DP_DAS*) **ir el. pašto adresą.**

Daugiau informacijos tel. (0 5) 270 0636, el. p. knygos@paciolis.lt arba www.Paciolis.lt

Užs. 2613bam